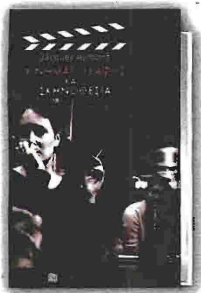

Είδος: Εφημερίδα / Ένθετο: **ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ**
 Ημερομηνία: Παρασκευή, 07-08-2009
 Σελίδα: 8
 Μέγεθος: 1571 cm²
 Μέση κυκλοφορία: 32230
 Επικοινωνία εντύπου: (210) 9296001
 Λέξη κλειδί: ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΤΑΚΗ

Βιβλία για τον κινηματογράφο

Από την Αντν Δημοπούλου

♦ Jacques Aumont
Κινηματογράφος και σκηνοθεσία
 σειρά: Κινηματογραφικές Σπουδές
 υπεύθυνη σειράς: Εύα Στεφανή
 μτφρ.: Μαριάννα Κουτάλου
 επιμέλεια: Γιάννης Λεοντάρης
 εκδόσεις Πατάκη, σ. 347, 18,50 €

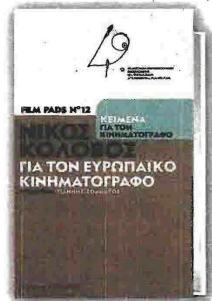

Ο Jacques Aumont διδάσκει την Αισθητική του Κινηματογράφου στο Πανεπιστήμιο Sorbonne - Nouvelle Paris-3 και είναι διευθυντής σπουδών στην Ανώτατη Σχολή Κοινωνικών Επιστημών (EHESS). Στο πυκνογραμμένο και αρκετά περιεκτικό θεωρητικό σύγγραμμά του «Κινηματογράφος και σκηνοθεσία» καταπιάνεται με τον ρόλο του σκηνοθέτη στον κινηματογράφο. Μιλά για τον «πρώτο», τον «δευτέρο» και αφήνει υπόνοιες ότι βρισκόμαστε μπροστά στη γέννηση ενός « τρίτου» κινηματογράφου, στους οποίους ο ρόλος του σκηνοθέτη έχει μεταβληθεί ουσιαστικά. Επικαλείται μεγάλους θεωρητικούς του κινηματογράφου, όπως ο André Bazin και ο Michel Moullet, και χρησιμοποιεί παραδείγματα βγαλμένα από ταινίες σπουδαίων σκηνοθετών, όπως ο Hitchcock, ο Rossellini, ο Bergman, ο Riviette και άλλοι, για να στοιχειοθετήσει τα συμπεράσματά του σχετικά με την εξέλιξη αλλά και τις διάφορες θέσεις που έχει πάρει κατά καιρούς ο σκηνοθέτης πίσω από τη μεγάλη οθόνη. Πρώτη μέριμνα του συγγραφέα είναι να ανιχνεύσει τις καταβολές της κινηματογραφικής σκηνοθεσίας από το θέατρο. Η διαδικασία της υιοθέτησης του όρου αλλά κυρίως της προσαρμογής της έννοιας από τη μία τέχνη στην άλλη, εξερευνάται σε βάθος από τα πρώιμα κιάλια χρόνια της έβδομης τέχνης. Το δεύτερο κατά σειρά δάνειο του κινηματογράφου από το θέατρο ήρθε με την εμφάνιση του ομιλούντος (δεκαετία του '30) και είχε να κάνει με τη θεματολογία του, όταν το σενάριο οικειοποιήθηκε μία άλλη τέχνη, τη λογοτεχνία, που αποτέλεσε θεμέλιο λίθο

και συγχρόνως πόλο έλξης για τον «πρώτο» κινηματογράφο. Ο συγγραφέας όμως υποστηρίζει πως «για να προσδιορίσεις την τέχνη του κινηματογράφου, το καλύτερο είναι να τη διαφοροποιήσεις όσο πιο ξεκάθαρα γίνεται από τις άλλες τέχνες». Ετσι, μιλά για τους σκηνοθέτες του κινήματος «Nouvelle Vague», που θέλησαν να γίνουν «δημιουργοί» μιας ταινίας, συγγραφέας και το σενάριο. Τη σκυτάλη της διαφοροποίησης πήρε το ντοκιμαντέρ. Χωρίς σενάριο και προδιαγεγραμμένη σκηνοθεσία προσέφερε στον κινηματογράφο έναν χώρο στον οποίο το θέατρο δεν έχει νόημα να κινηθεί. Όμως η μεγαλύτερη διαφοροποίηση των δύο τεχνών εντοπίστηκε στην οπτική γωνία που προσφέρουν η καθεμία στον θεατή. Ο Aumont, παρότι αναλύει και άλλες διαφορές των δύο τεχνών, επισημαίνει πως ο κινηματογράφος διαφέρει από το θέατρο στο ότι η εικόνα είναι επιβεβλημένη από το βλέμμα του σκηνοθέτη. Το μαγικό «τα πάντα οράν» ενώ στο θέατρο είναι δικαίωμα, στον κινηματογράφο είναι απλώς αδύνατο. Ωστόσο, το θέατρο παρέμεινε υπόγειο ή επιδερμικά, όπως σημειώνεται στο βιβλίο η αναφορά για κάθε συστατικό του «πρώτου» κινηματογράφου. Στο δεύτερο κεφάλαιο του συγγράμματος, μέσα από τα κείμενα των Bazin και Moullet, αναλύεται η αισθητική του «ενήλικου» πια κινηματογράφου, που έχει συμπληρώσει 50 χρόνια ζωής και έχει εντοπίσει τα στοιχειώδη μέσα της έκφρασής του. Εδώ η μελέτη αφορά τα «μικρότερα» στοιχεία του μεταπολεμικού κινηματογράφου, αυτού που έδινε την εξουσία στον σκηνοθέτη να βάλει τη δική του υπογραφή στην ταινία. Αρχής γενομένης με τον νεορεαλισμό φτάσαμε να ομιλούμε για cinéma d'auteur, τον κινηματογράφο των σκηνοθετών και την αισθητική των ταινιών και των δημιουργών τους. Ο «σκηνοθέτης» με τις θεατρικές καταβολές, ο «δημιουργός» που θέλει να πάρει την ταινία στα χέρια του και τέλος, ο «realisateur» μοιάζουν όροι ταυτόσημοι, μα κρύβουν στο εσωτερικό τους τόσες διαφορές. Στο τρίτο κεφάλαιο του βιβλίου ο συγγραφέας ψάχνει να βρει την ουσία του σκηνοθέτη εν γένει στον κινηματογράφο, τον ακριβή ρόλο αλλά και τον στόχο του, βασιζόμενος σε συγγράμματα και πρακτικές σκηνοθετών όπως αυτά του Αϊζενστάιν, στην οποία τονίζονται κυρίως οι αδυναμίες. Η έρευνα του Aumont για τον ρόλο της σκηνοθεσίας στον κινηματογράφο κλείνει με τα συμπερά-

σματά του, τόσο για το παρελθόν όσο και για το μέλλον αυτής της επιμέρους, μα στοιχειώδους τέχνης μέσα στη μεγαλύτερη, που είναι ο ίδιος ο κινηματογράφος. Αυτό το βιβλίο είναι μία εξιστόρηση αλλά και μια ερμηνεία της κινηματογραφικής δημιουργίας, που δεν περιορίζεται στις θεωρητικές αναζητήσεις και κρίσεις, αλλά παραθέτει απτά παραδείγματα της σκηνοθετικής πράξης στην έβδομη τέχνη για τη βαθύτερη κατανόησή της.

♦ Νίκος Κολοβός
Για τον ευρωπαϊκό κινηματογράφο
 σειρά: Κείμενα για τον Κινηματογράφο
 επιμέλεια: Γιάννης Σολδάτος
 εκδόσεις Αιγόκωρος, σ. 72, 5,64 €

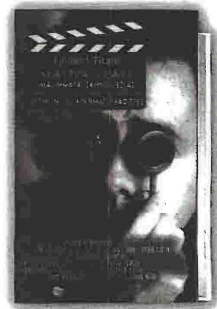

Το Φεστιβάλ Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης σε συνεργασία με τις εκδόσεις «Αιγόκωρος» δημιούργησαν από το 2007 μια σειρά βιβλίων για τον κινηματογράφο υπό τον γενικό τίτλο «Κείμενα για τον Κινηματογράφο». Κάθε τόμος της σειράς έχει σκοπό να παρουσιάσει τα χαρακτηριστικότερα δείγματα γραφής σημαντικών Ελλήνων κριτικών, ιστορικών και θεωρητικών του κινηματογράφου. Στον τόμο «Για τον Ευρωπαϊκό Κινηματογράφο» συλλέγονται και παρουσιάζονται κείμενα του εκλιπόντος Νίκου Κολοβού. Ο Νίκος Κολοβός πέθανε το 2005, σε ηλικία 67 χρόνων. Με τον κινηματογράφο ασχολήθηκε από το 1960 γράφοντας κριτικά και θεωρητικά κείμενα, δοκίμια, άρθρα, μελέτες και βιβλία που αφορούν την αισθητική, την κοινωνιολογική και τη γενική θεωρία του κινηματογράφου. Σε μια προσπάθεια να παρουσιαστεί η πλούσια σε κινηματογραφικές γνώσεις, αλλά κυρίως κριτική γραφή του, επιλέχθηκαν κείμενά του που αφορούν ευρωπαϊούς κινηματογραφιστές και είχαν παρουσιαστεί στο παρελθόν, στο πλαίσιο του Φεστιβάλ Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης. Με αυτόν τον τρόπο αναδεικνύονται τόσο ο συγγραφέας, το

θεωρητικό του υπόβαθρο και το κριτικό έργο του όσο και οι σκηνοθέτες με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους. Οι εννέα δημιουργοί στους οποίους αναφέρονται τα επιλεγμένα κείμενα είναι από τους πιο σπουδαίους στην ιστορία του ευρωπαϊκού σινεμά, με ιδιαίτερη συμβολή στη δημιουργία και την εξέλιξή του. Ο Πιερ Πάολο Παζολίνι, ο Βιτόριο ντε Σίκα, ο Δουκίντ Βισκόντι, ο Ζυλ Ντασέν, ο Λούις Μπουνιουέλ, ο Οτάρ Ιοσελιάνι, ο Τάκης Κανελλόπουλος, ο Θόδωρος Αγγελόπουλος και ο Μιχάλης Κακογιάννης, το έργο τους, αλλά και οι τάσεις, «ρεύματα» ή κινηματογραφικά «κινήματα» που ακολούθησε ο καθένας τους, παρουσιάζονται με κριτική προσέγγιση και διεισδυτική ματιά στα ιδεολογικά χαρακτηριστικά και τις τεχνικές μεθόδους τους, από την ανήσυχη και αιχμηρή πένα του Νίκου Κολοβού.

♦ Laurent Tirard
Master Class, Μαθήματα σκηνοθεσίας από τους σημαντικότερους σύγχρονους κινηματογραφιστές
 σειρά: Κινηματογραφικές Σπουδές
 μτφρ.: Αλκυονή Τογέκου
 επιμέλεια: Εύα Στεφανή
 εκδόσεις Πατάκη, σ. 316, 15,30 €

Στο «σινεμά του δημιουργού» («cinéma d'auteur») ο σκηνοθέτης αποτελεί την έμπνευση, την κινητήρια δύναμη και την ταυτότητα της ταινίας. Αυτή η τάση μπορεί να μην είναι σήμερα η κυρίαρχη, όμως οι δημιουργοί υπάρχουν και αποτελούν ακόμη αναπόσπαστο και σημαντικό κομμάτι της 7ης Τέχνης. Ετσι, ο Laurent Tirard, απόφοιτος της Σχολής Κινηματογράφου της Νέας Υόρκης, αρχικά αναγνώστης σεναρίων στη Warner Bros, αργότερα κριτικός κινηματογράφου και δημοσιογράφος στο γαλλικό περιοδικό κινηματογράφου «Studio», ενώ σήμερα βραβευμένος κινηματογραφιστής, αποφάσισε να συγγράψει ένα βιβλίο για να αναδείξει τον δημιουργό, εξερευνώντας τη σκέψη και τη μέθοδο του. Δεν μπορούμε να πούμε ότι πρόκειται για σκηνοθετικό εγχειρίδιο προς επίδοξους κινηματογραφιστές, γιατί έτσι το αδικούμε, περιορίζοντάς το. Ο Laurent Tirard συνομίλησε με 21 από τους πιο καταξιωμένους και σημαντικούς δημιουργούς της εποχής μας. Χωρίς να φανερώνει τις ερωτήσεις, συνέλεξε τις απαντήσεις και τις παρουσίασε ανά σκηνοθέτη σε θεματικές ενότητες. Οι 21 σκηνοθέτες με τις απόψεις τους (οι οποίες αρχικά δημοσιεύτηκαν ως συνεντεύξεις στο γαλλικό πε-

ριοδικό «Studio») χωρίζονται σε έξι κατηγορίες. Η κατηγοριοποίηση γίνεται με βάση την προσφορά τους αλλά και το κοινωνικοπολιτικό πλαίσιο μέσα στο οποίο έβρασε ο καθένας. Την αρχή κάνουν οι «Καινοτόμοι», συνεχίζουν οι «Αναθεωρητές», οι «Ονειροπλόκοι», το «Βαρύ Πυροβολικό», το «Νέο Αίμα» και η συλλογή σκηνοθετικών απόψεων κλείνει με τον Jean-Luc Godard «Μία κατηγορία μόνος του». Ο Sydney Pollack, ο Woody Allen, ο Bernardo Bertolucci, ο Martin Scorsese, ο Pedro Almodovar, ο Tim Burton, ο Oliver Stone, ο Emir Kusturica και ο Lars Von Trier είναι μόνο κάποια από τα ονόματα που «παράβδουν μαθήματα» μέσα από αυτή την παρουσίαση. Ο συγγραφέας και δημοσιογράφος, Tirard τονίζει πως δεν ήταν εύκολο να βρει αυτούς που δεν είναι σήμερα η κυρίαρχη, όμως οι δημιουργοί υπάρχουν και αποτελούν ακόμη αναπόσπαστο και σημαντικό κομμάτι της 7ης Τέχνης. Ετσι, ο Laurent Tirard, απόφοιτος της Σχολής Κινηματογράφου της Νέας Υόρκης, αρχικά αναγνώστης σεναρίων στη Warner Bros, αργότερα κριτικός κινηματογράφου και δημοσιογράφος στο γαλλικό περιοδικό κινηματογράφου «Studio», ενώ σήμερα βραβευμένος κινηματογραφιστής, αποφάσισε να συγγράψει ένα βιβλίο για να αναδείξει τον δημιουργό, εξερευνώντας τη σκέψη και τη μέθοδο του. Δεν μπορούμε να πούμε ότι πρόκειται για σκηνοθετικό εγχειρίδιο προς επίδοξους κινηματογραφιστές, γιατί έτσι το αδικούμε, περιορίζοντάς το. Ο Laurent Tirard συνομίλησε με 21 από τους πιο καταξιωμένους και σημαντικούς δημιουργούς της εποχής μας. Χωρίς να φανερώνει τις ερωτήσεις, συνέλεξε τις απαντήσεις και τις παρουσίασε ανά σκηνοθέτη σε θεματικές ενότητες. Οι 21 σκηνοθέτες με τις απόψεις τους (οι οποίες αρχικά δημοσιεύτηκαν ως συνεντεύξεις στο γαλλικό πε-